

Distingamos

La desobediencia y desacato gravísimos que cometió el Jefe de minoría D. Francisco Crespí la noche del 24 Agosto último, negándose ante numeroso público á respetar las órdenes que dió nuestra primera autoridad civil, nos demuestran claramente la insolencia, la inmoralidad, la vileza de aquel burdo porfiador. Secundóle obstinadamente el rastretero Secretario del Ayuntamiento D. Mateo Barceló, añadiendo en el Haber de su hoja de servicios una nota de imprudencia y ruindad. ¿Qué tal os parece?

Estos dos son los que prometen

el adelanto; ellos pregonan muy alto el favoritismo de altas esferas; ellos ni respetan, ni acatan, ni obedecen á los que debieran, porque no quieren ni pueden. No quieren, por ser tercos, malvados, ruines. No pueden, porque el *Credo* de su partido no se lo permite, su disciplina orgánica lo veda terminantemente.

Ayer manifestación con letreros indecentes, más tarde profanación de los asuntos más sagrados, otro día insultos soeces á personas dignísimas, hoy sublevación y desorden, y hasta arrojar á los suyos á presencia de las autoridades para que se viole el principio de autoridad y entronizar la desmoralización más repugnante. Estos son los jefes de la política Font, éstos los que dirigen en plena calle el movimiento sedicioso.

¿Y esa conducta repugnante puede estar patrocinada por altas jerarquías que permitan que impunemente se desarrolle tal vandalismo? Puede que sus favorecedores ignoren el alcance é influencia en la moral social de los hechos que en la vía pública cometen sus favorecidos. En tal caso, estos últimos son unos falseadores. Pero

si aquellas insolencias tienen lugar á sabiendas de las jerarquías á que aludimos, baja misión tienen en la vida nacional los tales jerárquicos. En el primer caso pedimos á quien corresponda la aplicación del castigo legal para los *aprovechados* Crespí y Barceló, con el fin de asegurar el orden público. En el segundo recriminamos á los que sean sus favorecedores, porque negamos desde ahora que pueda nadie consentir el desorden sin hacerse acreedor á reprobación absoluta, ni fomentar la desmoralización aquellos que quieren y deben pasar por amantes del orden y del bienestar social.

Protestamos hoy, protestaremos mañana y siempre protestaremos del escándalo, indecencia y libertinaje que practican nuestros adversarios políticos bajo la batuta del Secretario y del Jefe de minoría, les amparen o no los que dicen ampararles, estén ó no patrocinados por caudillos de gran fama.

Confiamos en la bondad de nuestro programa; si pedimos apoyo, lleva siempre nuestra petición aparejada la justicia. Aborrezcamos y detestemos el programa de los de enfrente; sabemos que si solicitan favor, la petición lleva envueltos en sí el abuso, la desvergüenza, la inmoralidad, la injusticia.

Dietari de SINIUM

A G O S T

Dia 23.—A las 4 des capvespre arriba sa noticia de que l'Audiencia ha declarat que el Sr. Jutge d'Inca no va cometre cap falta processant D. Gabriel Llull. Amb tal motiu a sa plassa de la Constitució un grupat de fogoneus fan gran avalot distingint-se per ses seues graciosídates el Sr. Secretari de s'Ajuntament y mado Rega.—Per esteriorisar s'alegría de que es batle de Sineu D. Gabriel Llull estigui processat definitivament, l'amo-n Tomeu des Triquet ha enramat ca-seua y es vespre una turba de fogoneus, promoguent un vertader alborot, amolla suallá unas quantes docenes de piules.—Una piula de tantes se-n va a fer es tro dins els pits des posader de ca-n Dameto. Los hi secorra un poc y li fa un forat a sa camfa. Encare un dels fogoneus te barra per dirlí: pellós brut.

Dia 24.—Els fogoneus han hagut permís del Sr. Batle accidental, Don Bartomeu Mestre, porque sa seuva música surti es vespre a fer serenates a n'es segon batle accidental y jefe de sa minoría Francesc Crespí y a cèrts Bartomeus fogoneus. Surt sa música y se dirigex tocant a ca'l mencionat Crespí. A devant sa música hi va un homo portant una insignia de burla per s'autoritat municipal. Es temps que sa música toca a devant ca-n Crespí, aquest y el Sr. Secretari de s'Ajuntament, amos de sa festa, han d'escoltar frasses bastant dures d'un grupat de pellosos indignats per sa provocació fogoneva. Sa música era a ca-s Freret quant hi compareix el Sr. Batle el qual per medi des satx mana que se retirsa provocativa e insultant insignia. S'homo que la du vol obeir, empero el segon batle accidental Francesc Crespí le-hi pren y com qui diu: *jo som en Jordi*, l'aguanta alsada devant tota la concurrencia. El Sr. Batle a les hores requirex sa guardia civil. Sa música ja es a ca'l Senyor Pere quant es Batle acompañat de sa pareya y dels peons crida en Francesc y li suplica que retir aquella insignia. En Crespí contesta amb una grosseria, diu que no la vol retirar. Es Batle dona orde porque sa música se retir y en Crespí s'oposa a tal orde. Amb una paraula en Crespí

desacata brutalment ses ordes de se autoritat. Sa pareya de guardia civil se veu impotent per obrar y s'envia un avís a n'es Corté. Sa música es a ca-n Tomeuet quant el Sr. Sargent, un altre guardia y sa pareya mencionada hi comparexen. El Sr. Sargent mane que s'acabi sa música. El Sr. Secretari de s'Ajuntament pregunta qui es que dona tal orde. El Sr. Sargent respón que el Sr. Batle. El Sr. Secretari s'esclama: *no voleu música, música tendreu!* Hi ha un moment de confusió. La cosa se engresca. Els fogoneus de forsa trinen, intenten fer de valents. Empero el Sr. Sargent se mostra resolt y en vista d'axó y de sa mala cara que fan els guardias civils, els guapos comensen a tocar el dos, alguns d'ells fent-se pegar els talons a ses anques, els músics entren dins ca-n Tomeuet y el valent Secretari y el més valent Crespí acaben sa jornada de malcriadesa. Desde aquest moment sa música acaba de tocar p'es carré. Fa ses serenates a dins ses cases.

Dia 25.—Durant sa nit passada cèrts fogoneus no se-n han anat a dormir y s'han passatjat p'es carrer mitx vestits y amb guinevets y pistoles en ses mans.—D. Gabriel Llull, D. Bartomeu Mestre y en Francesc Crespí se-n van a Palma amb so tren de les set. Els pellosos diuen que en Llull y en Mestre se-n van per lo de nit passada. Els fogoneus diuen que en Crespí se-n va a n'es Governador a arrabessarlí un permís porque anit torni sortir sa música fogoneva.—Ab so tren de les quatre tornen el Sr. Llull y el Sr. Mestre. Estan molt reservats. En Crespí comparex bastant mostiy amb so tren de les nou.—Els fogoneus no piulen. Avui no se sent més música que sa dels grins.

Dia 26.—El Sr. Batle accidental, D. Bartomeu Mestre se-n va a Palma amb so tren de les set del dematí y torna amb so de sa matixa hora del decapvespre. Està impenetrable.

Dia 27.—Els fogoneus celebren un mitin a ca-n Gibert. D. Juan Font hi pren part. Sa música no surt a fer volta per dins Sineu perque es Batle no heu permet.

Dia 28.—Res que valgui la pena.

Les coses en su lugar

Sr. Director d , SINIUM.

Muy Sr. mío: Habiéndose publicado en el semanario «Sa Defensa» bajo el epígrafe de *Es Pintós fora corda* ciertos conceptos con el fin de mortificarme y mortificar á los pintores que por iniciativa mia vinieron de Palma, y siendo falsas las afirmaciones de referencia, le ruego la inserción, en el periódico de su digna dirección, de las dos cartas que acompaña, lo que le estará sumamente agradecido su más affmo. amigo y s. q. b. s. m.

JOSÉ PONS.

::

Sr. D. Andrés Pol.

Palma

Inolvidable amigo: Te incluyo el último número de «Sa Defensa» periódico que publican en esta localidad los fogoneus. Te lo remito para que leas el apartado *Es Pintós fora corda*, y te dignes contestarme lo que referente al mismo tengas por conveniente. Deseo que tu contestación sea franca y sincera; y si fuera falso que ni tú ni Pepe, tu ayudante, hicierais manifestación alguna de las que contiene el apartado (manifestaciones que están reñidas con tu carácter) te suplico me autorices para publicar tu contestación para dar de esta manera una lección de urbanidad y civilización á aquellos redactores de «Sa Defensa».

Te abraza tu affmo. amigo y compañero

JOSÉ PONS.

Sineu 29 Agosto 1911.

::

Palma 30 Agosto 1911

Sr. D. José Pons—Sineu

Amigo Pepe: Recibida tu carta he leído el número de «Sa Defensa» que incluyes. Protesto energicamente de que se me atribuyan aquellas manifestaciones que contiene el apartado *Es Pintós fora corda*. Es todo ello falso, completamente falso. Que conste que tanto yo como mi ayudante marchamos de Sineu agradecidos de todos y por todo y sin la menor sombra de queja bajo ningún punto de vista. El trato que nos dieron fué excelente y de la gratificación no importa hablar; ya sabes que el Sr. Ferragut al pagarme

la cuenta me añadió aquellos duros en testimonio de gratitud.

Puedes hacer de esta carta el uso que tengas por conveniente. Deseando servirte en todas las ocasiones que bien te parezcan, te reitera su aprecio tu affmo. compañero

ANDRÉS POL.

Me adhiero á las manifestaciones que preceden y protesto de las ofensivas frases que nos atribuyen los redactores de «Sa Defensa». Todo lo que dicen es falso

JOSÉ TOMÁS.

Remitido

Sr Director de SINIUM—Sineu.

Muy Sr. nuestro: Le rogamos la inserción, en el semanario que V. tan dignamente dirige, del *remitido* que acompañamos, enviado en esta misma fecha al Director de «Sa Defensa» para su publicación.

Le quedan sumamente agradecidos sus atentos servidores q. b. s. m.

ANDRÉS POL. JOSÉ TOMÁS.

Sr. Director de «Sa Defensa»

Sineu.

Muy Sr. nuestro: Siendo completamente falsas las manifestaciones que á nosotros nos atribuye su semanario, publicadas en el número 11 del mismo bajo el epígrafe de ES PINTÓS FORA CORDA, amparándonos en los derechos que nos concede el art. 14 de la Ley de imprenta remitimos para que sean publicadas en dicho semanario las siguientes aclaraciones:

1.ª Que el trato que nos dieron en Sineu los días que allí permanecimos fué superior y sin dejar nada que desear.

2.ª Que nuestro trabajo fué espléndidamente recompensado, pues se nos satisfizo con creces la cuenta presentada.

3.ª Que estamos sumamente agradecidos á la Junta organizadora de festejos y á todos los *pellosos* en general guardando de todos ellos muy agradable recuerdo.

4.ª Que será muy grato para nosotros cooperar en lo sucesivo á los trabajos verdaderamente laudables que lleva á efecto la Sociedad Círculo Solidario de Sineu.

ANDRÉS POL. JOSÉ TOMÁS.
Palma 31 de Agosto de 1911.

Secció Llenderesca

¡Que es d'animal aquest de s'in-Defensa!

— ¿Vol dir perque es rector d'un poble no volgué fer us d'un dret que li concedex es Concili de Trento, el Reverent Sr. Ecónom de Sineu no pot usar aquest dret? ¿Y are no veus que no toques a n'el mon? ¿Qui t'ha ensenyat de discorre d'aquesta manera grandissim endiot? Ale, ale, no toquis més es bombo amb s'assunto de ses confrerías. ¡Es massa clar que en Tomeu Font va fer una solemníssima alcaldada! Si vols insistir discutint aquesta questió t'has d'atendre a n'els arguments que va presentar dalt es SINIUM el Sr. X, xerrar axí com xerres es fer fora des test

— Te varem desafiar a que citasses sa persona o perssones a-n-a-qui el Sr. Ecónom ha teyat sa capa i mos surts amb sa virollada de que heu preguntem a sa conciencia de s'Econom segus de que mos contestarà afirmativament. ¡Ah grandíssim canalla que sempre te troben amb ses fustes en ses mans!

— El Sr. X va afirmar demunt es SINIUM que sa festa de S. Marc d'enguany va esser tan solemne com ses dels demés anys, sens dubte perque va entendre que tu volies treure de lo contrari un argument contra s'Ajuntament actual. En vista de lo que tu repliques n'he enterat de s'assunto i te puc dir lo siguiente: Sa festa de Sant Marc d'enguany se va celebrar amb sa solemnitat de costum, ni més ni menco. Lo que hi ha es que qualche vegada en ravó de venir a predicar un amic des batle a-n-a-qui convenia demostrar es *catolicisme* d'alguns senyors de Sineu o a-n-a-qui convenia allisar es pel, se posaven els domassos que tu dius i s'encenien els salamons de que parles. Pero axó no es ni haurá estat mai lo ordinari Axó se diu una eronella que ja sabs tu que no fa estiu. Sa costum es celebrar sa festa de Sant Marc sense mes domassos ni salamons que els d'enguany. Pero ¿i que diries que costava a s'Ajuntament sa posada de domassos i s'encesa de salamons de que parles? Ido de set a vuit pessetes. ¡Quin pic de faval! ¿Y amb set o vuit pessetes de diferencia d'una festa a s'altre t'atansarás a dir que sa festa de Sant Marc en temps dels fo-

gones era més solemne que en temps dels *pellosos*? ¡Vaja no siguis tan pestenaga! Resumint: concedesc (no se si es ve o mentida) que l'any passat sa festa de Sant Marc va costar set o vuit pessetes més que sa d'enguany; empero neg rotundament que axó signifiqui lo que tu intentaves fer entendre a n'els babaluets que lletjexen s'*in-Defensa*. ¡Es somarinament ridicul, escriguedoretxo, voler demostrar es *catolicisme* des teu partit prenguent peu d'unes set o vuit pessetes que qualq'any pagaren de més els *relligiosissims* batles fogoneus! ¡No heu veus tu que heu es ridicul? ¡Sabs si no hagués predicat un canonge o un rector o mossen Lluís...!

— Diguem que els balls eren organitzats p'el partit fogoneu i heu provam. Font era el qui los va comensar, Font es qui les donava calor. Font es qui enviava gent a n'els balls. Font es qui amenassava a n'els que no hi vollien anar, etc. etc. etc. Es axí que no hi ha més partit fogoneu que en Font ses ordes del qual, per brutals que siguin, acaten sensa sa més petita protesta tots els fogoneus, ergo es partit fogoneu te sa culpa dels balls, es es pare de sa criatura.

— D. Juan Ferragut va demostrar com dos i dos fan quatre que els únics que no tenieu dret a parlar de «Mestre Tomeu Ciri» eren els fogoneus; perque «Mestre Tomeu Ciri» no va esser més que una contestació brutal a sa brutal campanya que en contra d'alguns sacerdots honorabilíssims varen fer dalt es «Pu-put» un *Jurisconsulto* y un *Presbitero*. Empero els escriguedoretjos de s'*in-Defensa* en volen parlar de «Mestre Tomeu Ciri»; i sensa pensar qu'ells en tenen sa culpa, sensa considerar que n'están de brutor fins a ses selles, s'atrevenen a tirar sa pedre a n'els *pellosos*. No discutiguem sobre axó i considerau, escriguedoretjos de s'*in-Defensa*, que el SINIUM que es s'orga des partit de sa Pell ha reprovat amb totes ses seues forces «Mestre Tomeu Ciri» i que s'*in-Defensa* que es s'orga des partit fogoneu en ves de reprovar ses brutalidats des «Pu-put», del «Ideal», d'en Tomeu Font i dels sogueus del senyor de tot lo mon, les encobeex i les defensa i les vol passar per proves de *catolicisme*.

— En deys tantes d'animalades, oh escriguedoretjos de s'*in-Defensa*, que

mos es impossible donarvos tantes llenaderades com merexeu. Serà cosa de haver d'acursar. Segurament perque compreneu que sa conducte de Don Bartomeu Font amb s'Econom de Sineu no te defensa, mudau de personatje i mos presentau sa figura de D. Juan. Dexem fer lo de sa carta del Sr. Soler que tametex no ve a dirmós més que D. Juan Font fa favòs no per afavorir sinò per afavorir-se a si mateix. ¡Es cómodo axó de fer un favor per esclavizar inicuament sa voluntat de sa persona afavorida! ¿Y que preteniu treguent D. Juan a rotlo, esriguedoretxos? ¿No mos ho diríeu? Voltros escriuviu: «*Don Juan Font no es es jefe de sa seuia familia? no es el cap de casa? Encare que es seu germá s'hagués disgustat amb en Solé, que té que di aquest senyó de D. Juan?*» *D. Juan Font ha ofés en res ni per res a n'el senyó Solé? Idó porque aquest s'ha axecat contra aquell?*» Jo no sé, esriguedoretxos de s'in-Defensa lo que te que dir el Sr. Econom de D. Juan; empero jo tendría axó que te diré. Si D. Juan no hagués coretjat sa conducta de D. Bartomeu i es dia que aquest, sensa pista de ravó, va comensar sa guerra a s'Econom li hagués pegat (com-e jefe de familia i cap de casa) una puntada de peu a n'es posterme i l'hagués enviat a fer candeles a devés es Mirador, res; empero tota vegada que D. Juan donava per ben fet tot lo que feya D. Bartomeu a s'Econom i encare heu trobava poc, axí jo tendría que dir de D. Juan casi tant com lo que tendría que dir de Don Bartomeu. ¿Tu no, esriguedoretxo? ¿Y per qué dius que el Rt. Senyor Econom s'ha axecat cuantre D. Juan? ¿Com entimes aquesta ment dassa? Meam que li ha fet a D. Juan el Sr. Econom. Cita pessa. Vaja, diugués coses. No trobarás altre pecat a s'Econom més que no haver volgut pegar cossa a n'en Llull, no haversé volgut bareyar amb aquest pellosot que amb ses seues manyes ha fet beure oli a n'els senyors de tot lo mon.

—Aquest esriguedoretxo que diu que du bigots mentint amb axó i tot perque es ben cert que no-n du encare que seria molt millor que-n dugués, acaba s'article *Sols porque riguis* di-guent que noltros no tenim fe. Està molt be esriguedoretxo. Si per tenir fe han de fer lo que qualqu-u fa, anar a tocar a ses cases a la mala hora de

sa nit per escitar la gent a revolucionarse contra ses autoridats, per exemple, tens moltíssima ravó, no tenim pisque de fe.

Venguin gargays

No basta lo que bax el pseudonim d'*'Un qui du bigots* ha escrit contra l'Sr. Econom l'amo de s'in-Defensa. Era necessari que aquest grandissim poca-vergonya desfressat de *Sen Llenderina* tirás altres fleumes per sa cara del nostre digníssim rector. D'aquest bon homo i de s'escolá en diu aquestes paraules: *vaja unes dues firmes!* ¡Valga que tot'hom sab qui es que s'arrabassa aquests gargays! ¡Valga que tot'hom sab quina firma es ell!

Consums

Diu un articulistxo de s'in-Defensa a n'es número de dissapte passat lo siguiente:

«Es necesari voreu per creureu. Diu en Llendera que dia sis de Jané de l'any 1910, sa reuní la Junta Municipal per fe es repartiment des Consums y «just en vuit minuts se fé tal repartiment.» Axó es fals, mes que fals, refals. Heu sens Llendera? No saps escriure per lo vist mes que mentides y mentides groses, no poses mes que calumnies y amb axó no tens perdó. Escolta Llendera. Se reuní dia sis de Jané de l'any 1910 sa Junta Municipal essent Batle en Font per doná principi á nes repartiment des Consums y en aquesta sessió s'acordá continuarlé á las sis des cap vespre des mateix dia i demés vespres siguens fins i tant s'hagués terminat el tal repartiment, que s'acabá de fe dia dotze de Jané des mateix mes. Que tal Llendera? No trobes que ets un mentidé de set soles? En Barrufet domés te guanya de bañyes. Dius tu Llendera que just en vint minuts se fe es consum de l'any passat; y s'emplearen sis dies per fer el repartiment com consta, y tu, ni es mes pintat hem podrá desmentí. Y si axó que consta y està escrit en lletres de motlo se atreveis á falsearlo, que ha de suteí en lo demés...? ¡Com dones á conexa Llendera sa teva formalitat! Ay, en vint minuts dius que se fe es Consum de l'any passat? Embusteró que es en Llendera, mes que embusteró. De dia sis de

Jané fins á dia dotze que durá es fé es repartiment de consums, sis díes redons y ben redons, domés son per tu Llendera, vint minuts? I are no veus que toques es bombo en ses dues mans. Mira que en tens de barra Llendera. Un cinisme com es teu nol té ningú».

El Sen Llendera sostén tot lo que referent a *Consums* ha publicat fins avuy, i en cuant a n'aqueix apartat que hem copiat de s'in-Defensa hi afegeix: demostrau i justificau no tenirme ni mica de alló qué no-n venen a sa plassa tots voltros esriguedoretxos de s'in-Defensa comensant pes vostre quefe Miope o curt de vista i acabant p'en Rostidet. Y com de costum no se queda El Sen Llendera ab sa afirmació, sinò que anam a demostrar es per què hem fet aquell afegitó.

Es dia sis de Jener de l'any passat, després que sa nostra minoría hagué requirit es Notari perque ses portas d'es local de sessions estaven tencades i no poríen entrar, a les dues y trenta cinc minuts va manifestar es Notari a n'es Batle es per qué l'havien requirit, i en Tomeu Font que estava ja a dins sa secretaria va contestar: Ja no hi ha res que fer perque sa sessió está acabada. A questa contestació consta a una copia de s'acta que està autorisada degudament en paper sellat p'es mateix Notari, i vos feim a sobre esriguedoretxos de s'in-Defensa que pardemunt, moltíssim mes amunt, que tot cuant voltros digueu i afirmeu està sa fe pública. A questa no té volta de fuya; sa vostra es propi de curts de gambals.

Es axí que en Tomeu Font va manifestar a n'es Notari que ja no hi havia res que fer essent domés les dues i trenta cinc minuts i que sa sessió estava convocada per les dues, ergo en trenta cinc minuts tot estigué ja acabat. Y descontant per lectura d'articles reglamentaris i preliminars de s'acte un quartet, està en lo cert El Sen Llendera cuant manifesta que es repartiment de l'any passat el feren els fogoneus en vint minutets.

Esta vist, aquells esriguedoretxos no valen s'axecar d'en terra.

Essent falses ses afirmacions que fan aquella feremalla d'estufadets referent a n'es temps a pesar de haberles donat moltes capes de vernís fogoneu perque semblassen veritats, sostinem, sensa gastar mes energia perque son auells de carn pudenta tals esriguedoretxos, que son també falses totes ses altres afirmacions qu'estamplen i malicioses i descabeyades del tot ses que fan referenci a n'es Consums.

El Sen Llendera